

Prosl o v

u pomníku padlých vojáků z 1. světové války v Rané u Loun

Vážení účastníci dnešní Oslavy 680 let naší obce, vážené dámy a pánové

Nacházíme se na místě, kde byl na počest místních padlých vojáků v 1. světové válce vztyčen v roce 1935 tento pomník. Jeho stavbu iniciovali zdejší učitelé p. Janata a p. Hlaváček, stavbou byl pověřen zdejší občan zedník p. Ferdinand Hauf s dalšími pomocníky z obce, což je doloženo známou dobovou fotografií. Letos je tedy tomu právě 80 let, kdy se tehdejší představitelé obce rozhodli k tomuto počínu, aby i v budoucnu byly připomínány hrůzy strašné války. Co předcházelo tomuto záměru, je uvedeno v zápise naší farní pamětní knihy. Cituji. V prvních letech po převratu se jednalo několikrát o postavení pomníku padlých vojáků z Rané v 1. světové válce. Nebylo však k jeho postavení vhodného místa. Teprve, když se počalo jednat o stavbě kanalizace, kterou obec provedla podél obecní silnice od Kumpů směrem k hasičské zbrojnici, mohlo být s umístěním pomníku počítáno. Obec skutečně projektovanou kanalizaci v r. 1935 značným nákladem zřídila a ke zřízení plotu postavila betonovou podezdívku rovněž svým nákladem. Obec poskytla místo pro pomník a zahrádku v níž již dříve byly zasazeny 2 lípy a to jedna na počest presidenta T.G. Masaryka a druhá bývalého ministerského předsedy Ant. Švehly. Kámen na pomník dal rolník Karel Ring z čp. 22 ze svého pole „Na pískách. Jak při vykopání kamene, tak při jeho dopravě, zasazení, úpravě místa a zahrádky pracovali občané Rané. Kámen byl do obce dopraven třemi páry koní. V neděli 27. října o 1/2 3 hodin odpoledne se konala slavnost odhalení. Průvodu po vsi se zúčastnily děti české a německé školy, zdejší spolky, vojenská četa z Loun a občané. Prosl o v u pomníku měl okresní školský inspektor, zdejší rodák p. Josef Toman z čp. 2. Správou obce byl tak pomník přijat do její ochrany. Počasí při tehdejší slavnosti trávající hodinu, bylo velmi nepříznivé, foukal vítr a přšelo.

Vzhledem k tomu, že při dnešním uspěchaném moderním životě se dřívější události pro mnohé z nás stávají zcela všední historií, chtěl bych je připomenout nejen z hlediska vojenského, ale i dějepisného a místopisného.

1. světová válka byla vyhlášena Rakousko-Uherskem 28.7.1914 Srbsku po předchozím atentátu na následníka trůnu arcivévodu Františka Ferdinanda d'Este a jeho manželku Žofii v Sarajevu. Samotné válečné operace byly zahájeny až později, po vyhlášení všeobecné mobilizace. V této válce došlo k podstatnému přehodnocení dosud užívané vojenské taktiky a způsobu vedení boje, pozemní operace využívaly poprvé ve velké míře zákopových opevnění, pro válečné účely bylo v dosud nevídané míře využito výsledků všech vědních oborů a výzkumu. Poprvé bylo použito bojových otravných látek, rozvíjelo se letectvo, do bojů byly nasazeny tanky a ponorky. Válka přinesla smrt, bídu a strádání miliónů lidí na celém světě. Do válečných konfliktů bylo postupně vtaženo aktivně cca 40 států, dalších 20 pasivně a na bojištích našlo smrt cca 13 miliónů lidí a další statisíce byli zmrzačeni a postupně umírali na následky válečných útrap. Katastrofálních rozměrů dosáhl rovněž hospodářský rozvrat, který se projevil rapidním poklesem zemědělské a průmyslové výroby.

Toto strastiplné a smutné válečné období bylo ukončeno 11. listopadu 1918 v 11.00 hodin podpisem příměří v Compiègneském lese ve Francii. Tento den byl v celé Evropě vyhlášen jako Den „Velké války“, později byl slaven rovněž jako Den veteránů a v mnoha státech je dodnes dnem pracovního klidu. Datum a čas podepsání příměří byl vytesán do památníku Velké války v Londýně a královna – matka každoročně 11. listopadu v 11.00 hodin k tomuto památníku klade věnce k uctění památky obětí válek.

A nyní v krátkosti, jak se zmíněné události dotkly života v naší obci. Jako v celé zemi, tak i zde u nás po vyhlášení všeobecné mobilizace narukovali postupně muži dle ročníků narození k vojenským plukům, naši hlavně do 92.pěšího pluku v Chomutově. Bohužel, neznáme již všechna jména mužů povolaných do války. Podle záznamů v nedávno nám zapůjčené pamětní knize zdejší fary uvádím několik záznamů a to za první rok války bylo z naší obce odvedeno 80 mužů ve věku 18–50 let a ještě dalších 20 mužů nastoupilo do konce r. 1916. V prvním roce války byl raněn Josef Kunc, Emil Bartel, Josef Weigelt, Václav Eisenhammer, František Ohonka, Josef Váleček a Ferdinand Hauf ml. Dále v ruském zajetí skončili Karel Fanta, Jan Vodička, Josef Kiesel, František Spurný, František Pýcha, Josef Váleček a Josef Rulf. Vedle nám zachovalých jmen na pomníku padlých p. Karla Gintnera, Josefa Herinka, Oldřicha Charváta, Antonína Kulhánka, Františka Martínka, Antonína Nováka, Antonína Spurného, Františka Šimáka, Vojtěcha Šleise a Rudolfa Tomana zúčastnili se bojů i další naši občané, dle záznamu v zapůjčené farní pamětní knize jsou zde ještě uvedena dvě jména padlých a to p. Emil Strejček a p. František Werner. Vojáci, kteří se vrátili, to znamená, že přežili tzv. Velkou válku, jmenujeme alespoň několik nám známých jmen a to p. Karla Tomana – z čp. 2, p. Rudolfa Mullera, p. Karla Thomana z čp. 32 p. Josefa Maternu, p. Antonína Reina. Osudy dalších narukovaných mužů do válečného konfliktu nám nejsou známé. Z ostatních tehdy probíhajících událostí byla v Rané na Velikonoční pondělí 24. dubna 1916 slavnostně vysvěcena za hojně účasti lidu a školní mládeže nová socha „Ecce Homo“ na místo původní sochy postavené již v r. 1739 a spadlé v r. 1913. Dne 9. ledna 1917 se již rozbíjeli a ničili kostelní zvony v Lounech a následně 15. února došlo i na rekvizici zvonů v Rané za účelem jejich využití pro válečné účely. Při první rekvizici byl zabrán tzv. Poledník starý 164 roků a malý zvonek. Jejich sejmutí a rozbití provedli zřízení stavební fy z Teplic. Při druhé rekvizici 22. listopadu 1917 došlo na nejmladší zvon sv. Jana Nepomuckého. Po celé zemi se organizovaly sbírky šatstva, potravin a peněz na válečné poškozence. Občané zajišťující dosavadní chod obce se po všech útrapách a velmi smutných rodinných událostech těšili na ukončení války a na další život v míru a vlastně v novém státě Československo po rozpadu Rakouska-Uherska.

Tato dnešní naše společná vzpomínka a uctění památky padlých vojáků bude nám všem i nadále připomínat události tehdejší doby. U příležitosti dnešní Oslavy 680 let první písemné zmínky o obci a tohoto pietního aktu jste určitě zaregistrovali provedenou obnovu našeho pomníku padlých, realizovanou jednak sochařem p. Vladimírem Ščepkem z Litvínova a stavební firmou p. Čiháka z Bíliny, finančně hrazenou naším Obecním úřadem.

Závěrem mého proslovu konstatuji, že vzhledem k stále napjaté vojenské situaci jak na Ukrajině, tak na Blízkém východě, žijeme v naší vlasti v míru, proto si toho vážme a občas se u tohoto pomníku zastavme a zavzpomínejme. Děkuji Vám, že jste dnes přišli a svojí účastí jste tak vzdali poctu našim padlým vojákům.

Čest jejich památce.

..... P O L O Ž E N Í K Y T I C E